

בית משפט השלום בירושלים

01 יוני 2011

ת"פ 4733-06 מדינת ישראל נ' רבינוביץ ואח'

בפני כב' השופטת חגית מאק-קלמנוביץ

מדינת ישראל

המבקשת

נגד

- המשיבים**
1. יהונתן רבינוביץ
 2. שטרודל נקודה קום בע"מ
 3. "אי סרווס בע"מ

נוכחים:

ב"כ המאשימה עו"ד אלעד פרסקי
הנאשמים וב"כ עו"ד אסף שיפר

ג ז ר ד י ן

טענות הצדדים

1. הנאשמים הורשעו בהכרעת דין מפורטת מיום 30.1.11. העבירות בהם הורשעו, בתמצית שבתמצית, הן זיוף מסמך בנסיבות מחמירות המתייחסות לכך שנאשם 1 (להלן: הנאשם) באמצעות הנאשמות ניהל עסק של זיוף ומכירת מסמכים הנחזים כדיפלומות ותארים אקדמיים של אוניברסיטאות שונות ברחבי העולם, כאשר התעודות נמכרו תמורת כסף בלי שהיה ביניהם לימוד או תוכן כשלהו. בנוסף יוחסו לנאשמים עבירות על פקודת מס הכנסה, אי ניהול פנקסי חשבונות, העלמת הכנסות ואי ניכוי מס במקור. בנוסף הורשע הנאשם בעבירות איומים והפרת הוראה חוקית, בכך שפנה לעובדים שלו, איים עליהם ושוחח איתם בניגוד לתנאי שחרורו ממעצר. הגיע העת לגזור את דינם של הנאשמים.

2. ב"כ המאשימה ביקש להטיל על הנאשם עונש של מאסר, מספר רב של שנות מאסר, וקנס כספי גבוה. בטיעונו ציין כי הנאשם הפך את ישראל למעצמה של זיוף תארים אקדמיים כאשר מכר אלפי דיפלומות ללקוחות בכ-100 מדינות, בתעשייה האופיינית למדינות העולם השלישי, תוך גריפת רווחים.

עוד ציין ב"כ המאשימה כי הנאשמים לא שילמו כלל מיסים ולא ניהלו ספרי חשבונות. זאת גם לאחר שהנאשם הזמין וקיבל חוות דעת מקצועית שלפיה ברור שהיה עליו לשלם מיסים, ואף לאחר שנעצר ונחקר על ידי רשויות מס הכנסה המשיך בעסקיו ללא שינוי. התובע ציין כי הנאשם קיבל סכומי כסף גדולים מאד, וכי לצורך עבירות המס

יש חשיבות לסכומי ההכנסות. ולא דוקא לרווחים שנוצרו. לטענתו את חוסר הוודאות הקיים בנוגע לסכומים יש לזקוף לחובת הנאשם, אשר לא ניהל ספרים.

התובע טען עוד כי באי תשלום המס פגע הנאשם בכלל החברה, בכך שלא נשא בנטל הוצאות הבריאות, הרווחה, הביטחון וכיוצ"ב המסופקים לו על ידי המדינה. בנוסף פגע גם בעובדיו, בעבירה של אי ניכוי מס במקור. פגיעה נוספת בעובדים היתה בעבירות הנוספות בהן הורשע הנאשם, עבירות של איומים והפרת הוראה חוקית שאף היא באה לידי ביטוי ביצירת קשר אסור עם עובדיו.

ב"כ המאשימה ציין כי הנאשם לא הביע חרטה על המעשים, אף לא בעדותו שבה האשים מעורבים אחרים, ללא נטילת אחריות על עצמו, וכי הפר את החוק באופן חסר עכבות ומעצורים.

בנוגע לטענות שהועלו במהלך המשפט על ידי הנאשם טען התובע כי הנאשם ניהל את התיק באופן מכביד, כשהוא מעלה טענות מקדמיות וטענות שונות בנוגע לחומר החקירה על אף שכל בקשותיו נענו, וכי בניהול ההוכחות בתיק רחב ההיקף הנאשם כמעט שלא ויתר על עד מבין עדי התביעה. עוד ציין כי עניינו של הנאשם כאן שונה מנאשמים אחרים שהועמדו לדין בעבירות דומות, הן בהיקף העבירות והן בכך שכתבי האישום האחרים התייחסו לעובדים שכירים שהועסקו על ידי הנאשם. רובם של אותם עובדים אף הודו והעיבו חרטה, ועל כן אין ללמוד מהעונשים שהוטלו עליהם לעניינו של ענשם שבפני.

התובע ציין כי הנאשם היה נתון במעצר בית במשך 53-54 יום ולאחר מכן במעצר בית מלא במשך שמונה חודשים ועשרה ימים. לאחר מכן היה נתון במעצר בית חלקי עם אפשרות יציאה לעבודה בפיקוח, כשמספר המפקחים שאושרו הגיע עד 14, ובכך ניתנה לנאשם גמישות רבה יחסית.

3. ב"כ הנאשם תיאר את קורות חייו של הנאשם, שעלה מארצות הברית, שירת בצה"ל וחי בישראל עם משפחתו. הנאשם הקים את הנאשמות 1 ו-2 לצורך עיסוק בעסקי מחשבים לגיטימיים, ונחשף באקראי לעסקי זיוף תעודות שהפעילו אחרים. לטענת הסניגורים הנאשם החל את דרכו במתן שירותי סליקה אצל חברות אשראי לעסקים אחרים של זיוף תארים, ובשל לחץ של אותם אנשים והפסדים כספיים שנגרמו לו בעסקי הסליקה, נכנס גם הוא ל"עסקי" זיוף התעודות. עם זאת ציינו הסניגורים כי הנאשם ניהל את העסק מבחינת קשרים עם גורמי חוץ, בנקים, חברות אינטרנט וכדומה, אך הוא לא עסק בעצמו במכירת התעודות. בתחום הניהול שעליו היה הנאשם מופקד, הוא לא נחל הצלחה רבה, ולטענתו העסקים היו מצויים בקשיים תמידיים, והעובדים השכירים בעסק השתכרו יותר מהנאשם עצמו.

בנוגע לעבירות המס ציינו ב"כ הנאשם כי בפועל לא היו כלל רווחים בעסק, וכי חלק ניכר מהתקבולים היו הכנסות של עסקים אחרים, שהנאשם נתן להם שירותי סליקה בלבד. באשר לאי ניכוי מס במקור ציינו כי על פי חוזי ההעסקה של העובדים בעסק היתה האחריות לתשלום המיסים מוטלת עליהם, וכי העובדים עצמם נהנו מהמצב, שאיפשר הגדלת הכנסותיהם ובמקרים מסויימים גם קבלתן בחו"ל.

לעניין עבירת הזיוף טענו ב"כ הנאשם כי ההרשעה בעבירה זו חריגה כיון שהמסמכים שזוייפו אינם נחזים כלל כמסמכים שמערכו במדינת ישראל, ולא כמסמכים הקיימים במציאות, שכן המוסדות האקדמיים שהנפיקו, כביכול, את התעודות אף הם פיקטיביים. בנוסף, לא היה קרבן ולא הובאו ראיות לפגיעה כתוצאה מזיוף המסמכים.

טענה נוספת שהועלתה על ידי הסניגורים, הן בטיעונים לעונש והן בשלבים קודמים בניהול המשפט, היתה אפליה ואכיפה בררנית. על פי הנטען כתבי האישום נגד מעורבים אחרים הוגשו באיחור, ועל מנת לצאת ידי חובה. רבים מאותם נאשמים לא הורשעו וזכו לענישה מקלה. נגד אחרים שהפעילו עסקים דומים לא הוגשו כלל כתבי אישום, כיון שעזבו את ישראל.

ב"כ הנאשם טענו כי עבירות האיומים בהן הורשע הנאשם אינן משמעותיות ואחד התיקים אף נסגר בעבר ונפתח רק לאחר הגשת כתב האישום בעבירות אחרות. לגבי הפרת ההוראה החוקית ציינו כי בית המשפט שדן בתנאי המעצר חילט סכום של 5,000 ₪ מהערבות שהפקיד הנאשם, וניתן להסתפק בכך.

4. הנאשם עצמו ניצל את זכות המילה האחרונה והביע חרטה על המצב אליו הגיע ועל תוצאותיו. הוא הרחיב את הדיבור בנוגע לקושי שבמעצר הבית הממושך בו היה נתון, והקשיים בתחום התעסוקתי, הכלכלי והמשפחתי הנובעים ממנו.

הנאשם הגיש מכתב מכב' הרב שלמה בקשט, הרב הראשי לאודסה והמחוז, המכיר מקרוב את הנאשם ואת אשתו. כמו כן העיד לזכותו כב' הרב דניאל ביטון, שהתייחס לקשיים שעברו על הנאשם ומשפחתו וביקש להקל בעונשו.

5. שני הצדדים הפנו לפסקי דין רבים לתמיכה בעמדתם. מבין ההפניות הרבות אתייחס למספר נושאים רלוונטיים:

בת"פ (תל-אביב-יפו) 7146/01, מדינת ישראל נגד רביזדה בנימין, עסק הנאשם בניכוי שיקים והורשע בעבירות של העלמת הכנסות תוך שימוש בערמה ותחבולה. גזר הדין מתייחס, בין היתר, להעדר שיתוף בפעולה של הנאשם בחקירה ולהימנעותו מהסרת מחדלים – נסיבות הרלוונטיות גם לענייננו. לאחר ניתוח של פסקי דין ושיקולים רלוונטיים לענישה בעבירות כלכליות, נדון הנאשם לחמישים חודשי מאסר בפועל, למאסר על תנאי

ולקנס בגובה ניליון ₪ עליו, וכן קנס נוסף בגובה 1.5 מיליון ₪ על החברה שניהל שאף היא הורשעה.

בתיק עמ"מ 13250-02-09 בבית המשפט המחוזי בחיפה, מסאלחה נגד מדינת ישראל, נדון עניינו של מי שהורשע במכירת תארים אקדמיים פיקטיביים והפך את הדבר לדרך חיים, וכן הורשע בעבירות נוספות. המערער שם נדון בבית משפט השלום בנצרת לעונש של מאסר בפועל למשך שישה חודשים שירוצה בעבודות שירות, וכן מאסר על תנאי וקנס בסך 100,000 ₪. עם זאת, באותו מקרה לא יוסחו לנאשם עבירות מס ואף לא הפעלה של מערכת תמיכה שלמה, עובדים נוספים וכדומה שהיו בעניינו. בנוסף, הנאשם שם גם פוטר מעבודתו והעונש כלל ועונשים משמעותיים בעלי משמעות כספית כבדה, כגון שלילת פנסיה.

בת"פ (אש') 163/09, מדינת ישראל נגד ריינהולד ניר, נגזר על הנאשם עונש של 6 חודשי עבודות שירות ועונשים נוספים בגין עבירות מרמה וזיוף חמורות. במידה רבה מדובר באותו מקרה בהתנהלות הפוכה מהנדון כאן: חלק ניכר מהכסף שנלקח במרמה הוחזר, וניתן משקל להסרת המחדל. הנאשם הודה וגזר הדין ניתן במסגרת הסדר טיעון. ועל אף נסיבות אלו, בית המשפט סבר שהעונש מקל והתלבט אם לכבד את הסדר הטיעון.

דיון וגזר הדין

6. העבירות בהן הורשעו הנאשמים הן חמורות, ונסיבות ביצוען מוסיפות להן חומרה יתרה.

הנאשם הפעיל לאורך שנים מערכת שכולה שקר ומצגים כוזבים. באמצעות מערכת זו הנפיקו הנאשמים מסמכים הנחזים כאישורים על תארים ולימודים, כאשר בפועל אין מאחוריהם דבר מלבד בצע כסף.

לא רק התעודות עצמן כי אם מוסדות הלימוד, כולם היו כוזבים ולא התקיימו כלל במציאות. על מנת לאפשר שימוש יעיל בתעודות אלו היה צורך במערכת תמיכה שלמה. לצורך כך נבנה יקום מקביל, עולם שלם שכולו כזב: בעלי תפקידים שונים באוניברסיטאות ובמוסדות האקדמיים, שכתבו מכתבים, המלצות וגליונות ציונים, כאשר כל אלה לא היו ולא נבראו ואפילו משל לא היו. מענה קולי העביר את הפונים למשרדיהם של הנאשמים, שם טופלו הפניות על ידי עובדיו של הנאשם, שאף הציגו את עצמם ככזב תוך התחזות לאחרים. הוקמו אתרי אינטרנט מיוחדים, הנחזים כאתרי המוסדות האקדמיים ואף כאתרים הדנים במוסדות אקדמיים, על מנת לתמוך במצג השוא ולחזקו.

כל אלה מחייבים השקעת משאבים רבים, בממון ובמחשבה, מצריכים תכנון מוקדם, תחכום רב והשקעה בתחזוקה שוטפת.

הנאשמים לא מכרו את המסמכים המזוייפים ללקוחות מישראל, והמערכת תוכננה באופן שפניות מישראל לא נענו. הנאשם סבור שיש בכך כדי להפחית מחומרת העבירה, אולם אינני שותפה לדעה זו. אין חשיבות מבחינת הנזק שנגרם למקום הימצאם של הפונים, וגם נזק הנגרם במדינה אחרת, בחברה זרה, הוא נזק. הנאשם טען כי לא הובאו ראיות למקרים קונקרטיים של גרימת נזק, כך שאין בתיק מתלונן או קרבן. אכן, לא הובאו ראיות למתלוננים כאלה. אולם העלות הגבוהה של התעודות, העומדת על אלפי דולרים, מביאה למסקנה שרכישת התעודות נועדה לצורך קבלת הטבה כספית, כגון קבלה למקום עבודה או שיפור תנאי עבודה. שכן מעטים הם האנשים שירכשו מסמך בסכומים כאלה כאנקדוטה או כקוריוז, ולא למטרת רווח.

עם זאת, יש לזקוף לזכות הנאשם את העובדה שלא הונפקו תעודות במקצועות מעשיים, שבהם מתן התעודה ללא לימוד עלול לגרום לנזק של ממש ואף לפגיעה בחיי אדם, כגון רפואה, הנדסה וכיוצ"ב.

7. כתב האישום ייחס לנאשם הכנסות של \$7,861,567 בין השנים 2003-2006. בהכרעת הדין התייחסתי בהרחבה לסכומי ההכנסות המיוחסות לנאשם, והגעתי למסקנה שלא ניתן לקבוע סכום מסויים של הכנסה, אך מכל מקום עברו תחת ידו של הנאשם סכומים גדולים מאד. הנאשם טען כי חלק מסכומים אלה אינם מבטאים הכנסות שלו כי אם סכומים שהועברו אליו לסליקה בלבד. בהכרעת הדין קבעתי כי יש בסיס לטענה זו בהתייחס לחלק מהסכומים ומהזמנים. עם זאת, חזקה על הנאשם שלא היה מפעיל לאורך זמן עסק הנתון בהפסדים תמידיים. מדובר בעסק שפעל במשך מספר שנים, העסיק מספר עובדים שנע בין ארבעה לחמישה עשר במקביל, וגלגל סכומי כסף גדולים מאד. מלבד השקעות בתקורה כגון שכר, מחשבים, תכנה, טלפונים, אינטרנט וכדומה, העסק לא נזקק לתשומות יקרות כגון חומרי גלם. על כן, גם אם לא ניתן לקבוע את גובה טובת ההנאה שנגרמה לנאשם, אין ספק כי טובת הנאה היתה גם היתה, שאם לא כן לא היה מוסיף ומקיים את העסק במשך שנים, וממשיך בניהולו גם לאחר שנחקר על ידי רשויות מס הכנסה, עד מעצרו על ידי המשטרה.

כיון שהמניע למעשיו של הנאשם הוא כלכלי, על העונש שיוטל עליו לכלול רכיב כספי מרתיע.

בנוגע לעבירות המס קיימת חומרה מיוחדת בכך שהנאשם לא העלים חלק מסויים מהכנסותיו אלא את העסק בכללו. מצב זה מחייב העלמות ועבירות נוספות: ללא ניהול ספרים ודיווח על הכנסות לא ניתן לדווח על העסקת עובדים, לא ניתן לנכות משכרם, ולא ניתן גם להנפיק לעובדים תלושי שכר ולשלם את ההטבות הסוציאליות שהם זכאים להן.

בהכרעת הדין קיבלתי את הטענה שהנאשם לא עסק בעצמו במכירת התעודות ונראה שלא היה בידו הידע הדרוש לכך. עם זאת קבעתי כי הנאשם הוא שהיה הבעלים, המפעיל, האחראי לניהול העסק, לתשלום המשכורות, תזרים המזומנים וכדומה. הנהנה העיקרי ובעל השיטה על הכנסות העסק היה הנאשם. על כן אין לייחס משקל של ממש לחוסר מעורבותו בפן ה"מקצועי" של ניהול העסק.

טענת האפליה שהעלה הנאשם נדונה אף היא בהכרעת הדין, ולא ארחיב לגביה. אציין רק כי יתכן שהיו מי שהפעילו עסקים דומים אשר חמקו מליתן את הדין מאחר שעזבו את מדינת ישראל. אולם בנוגע למי שהועמדו לדין, העונשים שנגזרו על אותם נאשמים רלוונטיים במידה מוגבלת בלבד. שכן מדובר באנשים שהועסקו על ידי הנאשם, רובם לתקופות קצרות. אין דין מי שעבדו בעסק, רובם כעובדים מן המניין, לתקופה מוגבלת, לבין הנאשם שעמד מאחורי העסק, הפעיל וניהל אותו, קלט עובדים, רכש שירותים וכדומה. הבדל נוסף ומהותי הוא הודאותיהם של כל יתר הנאשמים במיחוס להם, לעומת הנאשם שניהל משפט וממושך, לא הודה, לא הכיר באחריותו, ורק בדבריו בישיבה האחרונה של הטיעונים לעונש הביע חרטה מסוייגת "על המצב אליו נקלעתי ועל תוצאותיו".

8. שיקול נוסף שאני מייחסת לו משקל של ממש הוא מעצר הבית הממושך שהנאשם נתון בו, אם כי ברובה של התקופה היו תנאי שחרורו גמישים יחסית. עם זאת, יש לציין כי לנאשם עצמו היתה תרומה משמעותית למשך התקופה, אשר נבע מאופן ניהול התיק: מדובר בתיק גדול היקף, שנשמעו בו עשרות רבות של עדי תביעה. נראה שניתן היה לחסוך שמיעתם של חלק מהעדים. ב"כ הנאשם לא ויתרו על זכות מזכויותיהם והעלו טענות שונות: טענות בנוגע לחומר החקירה, טענות מקדמיות, טענות בנוגע לקבילותן של ראיות שונות, טענה שאין להשיב לאשמה.

כאמור, הנאשם לא הודה ולא נטל אחריות למעשיו במהלך ניהול המשפט. הוא לא הסיר את המחדל מבחינת עבירות המס. מחדלים אחרים ונזקים אחרים שנגרמו אינם ניתנים להסרה: אם מאן דהוא נהנה מהטבות שכר או ממעמד מסויים כתוצאה מרכישת התעודה, במדינה אחרת ובנסיבות לא ידועות, זאת לא ניתן לתקן.

9. לאור כל האמור אני מטילה על הנאשמים עונשים אלו:

1. לנאשם 1 – מאסר בפועל למשך 3 שנים, מהם ינוכו הימים בהם היה הנאשם נתון במעצר. הנאשם יתייצב לריצוי העונש ביום .

2. לנאשם 1 – מאסר על תנאי ל-6 חודשים למשך 3 שנים על העבירות בהן הורשע וכן על כל עבירת מרמה או זיוף או ניסיון לעבור עבירות אלו.

3. לנאשם 1 – קנס כספי בסך 200,000 ₪ שישולם ב- 20 תשלומים שווים, הראשון ביום 1.8.11 והאחרים בכל 1 לחודש.

4. לנאשמות 2, 3- קנס כספי בסך 50,000 ₪ לכל אחת מהנאשמות. הקנס ישולם ב- 20 תשלומים שווים, הראשון ביום 1.8.11 והאחרים בכל 1 לחודש.

זכות ערעור לבית המשפט המחוזי בירושלים תוך 45 יום
ניתן היום, כ"ח אייר תשע"א, 01 יוני 2011, בנוכחות הצדדים.

חגית מאק-קלמנוביץ, שופטת